

Ararát

Regény

Irta Zilahy Lajos

Második folytatás

KRISZTINA. Született 1896-ban, a Milléneum évében, az ezeréves Magyarország önmagát ünneplő mámorában. De ez a mámor nemcsak Magyarországot jellemezte, hanem az egész Európát. A század utolsó éveiben kétségtelennek látszott, hogy az az anyagi és szellemi hatalom, amellyel a technika első eredményei ajándékozták meg a fehér fajt — Andrée léghajója ennek az évnek a nyarán lebegett el az ismeretlen Északi sark felé és Henri Becquerel, aki munka közben a lekváros kenyérét és a fényképezőlemezét egy darab urániummellet felejtette, ebben az évben fedezte fel véletlenül a rádióaktivitást, — az európai embert a föld összes népei fölött való uralom jogos és örökös tulajdonosává teszik. Valóban úgy látszott, hogy Európa műveltsége és erkölce hihetetlenül magasan áll. Mindenki azt hitte, hogy keleten az oroszok, hinduk, kínaiak roppant tömegei oly mozdatlanok, mint az ázsiai hegláncok, amelyek már semmiféle fejlődésre nem képesek, nyugat felé pedig Amerika semmi más, mint Európa tágas vadászterülete, ahol bölények, hódok, a

végtelen rajokban szálló óriás vadgalambok és indiánok helyett most már dollárra is lehet vadászni. Ami ezen túl Afrikában és az óceánok szétszórt szigetein még embernek nevezi magát, az csak bennszülött. Magától értetődő volt, hogy a földgolyó egész területe Európa uralkodó osztályainak szállítja nyersanyagát. A rengeteg rizksását, narancsot, csokoládét, kávé, kakaót megenni és meginni, az illos fekete havannákat elszívni, a turkesztáni gyapotot, a kínai selymet elnyűni, az indiai smaragdot, a délafrikai gyémántot viselni, mindez már az uralkodásnak oly fárasztó feladata volt, amit Rudyard Kipling „the burden of white man“-nek, a fehér ember terhének nevezett, csak persze ő e terhet a hivatás és az eszme nagyságára értette, elárulva ezzel, hogy akár a Fidzsi szigetek vadjai, ő is hajlamos hinni bizonyos szavak és fogalmak varázserejében. S talán igaza is volt, mert ez a varázserő kitűnően működött. Európa önbizalmát és bankbetétjeit semmi sem zavarta. A sarki óceánok megsebzett ábrás cetjei azért vergődtek a szigonyokon, hogy a lyoni vagy varsói höl-

gyeknek illatos kézfinomító ke-
nöése legyen és Kelet-Indiában
azért nőttek az amboina-fák,
hogy néhány ezer európai klub
és szalon bútoraiban az aszta-
losművészet önmagát múlja fö-
lül. Senki sem vette észre, hogy
a cári Oroszország már megbor-
zong és halkán susorog, mint a
nádak barna tengere, amely a
mozdulatlan légkörben is megérzi
a titkos fuvalmakat. Az angolok
sem törődtek vele, hogy mialatt
ők fehér parafasisakban a kal-
kuttai és bombay-i pólópályákon
nyargalásznak, a hinduk közül
egyre többen hallgatják a cam-
bridge-i egyetemet s egyetlen
nap alatt többet szívnak ma-
gukba az európai élet titkaiból,
mint a Mayfair ifjai egy egész
életen át. Gondolatokat és sza-
vakat visznek haza, melyek a
szenvetések hegyláncainak kö-
vületeire az üvegfúvó lángok he-
vével hatnak. A vasúti sinekkel
összekovácsolt Németország te-
tején II. Vilmos annyira el volt
foglalva a bajuszpedrővel, hogy
nem szerezhetett előre tudomást
arról a kínairól, aki Peking ut-
cáin az alkönyi félhomályban
már napok óta nesztelen posztó-
talpú cipőben és arcára fagyott
mosollyal osont a német követ
után, hogy lelője s ezt a holt-
testet 1900 nyarán az új évszázad
küszöbére fektetve, a kínai
boxerlázadással megnyissa az
emberiség legvéresebb korszakát.
Nem, Európában senki sem gon-

dolt arra, hogy Keleten ezer-
millió emberi lény készülődik és
vár valamire, akik között kris-
tálytisztá agyvelők és olyan gon-
dolkodók akadtak, mint Lao-Tse
vagy Buddha voltak. A készülö-
dés oka rendkívül egyszerű volt:
a föld többi népei gondolkodni
kezdték, hogy vajjon feltétlen
megadással kell-e túrniök Európa
uralmát, amelyről már sejt-
tették, hogy csupán néhány ural-
kodói udvar, katonai klikk, ban-
kárók, nagyiparosok, kereskedők
s a belőlük élő lézengők szövet-
kezete, akik az élet felé elra-
gadó mosolyokat dobáltak, mint
a kötél táncosok. A századvégi
Európa, legalább is az, ami be-
lőle látható volt, ragyogott, mu-
zsikált és a saját kábulatában
forgott, mint a díszektől terhes
óriás karácsonyfa, amelynek
talpazatában zenélő szerkezet
van elrejtve a God save the
king, a Gotterhalte vagy a
Deutschland, Deutschland über
alles andalító dallamára. E ka-
rácsonyfa mellett a karosszé-
kben ott ült a búcsúzó évszázad
hófehér hajával, mint a nagy-
mama, akinek még Metternich,
Disraeli és Bismarck udvarolt s
aki úgy ült e karosszékekben, ahogy
egykor a római nép ábrázolta
Securitast, a biztonság matróná-
ját, aki jobbkezeben lándzsa
helyett Viktória királynő kötö-
tűt tartva, kövér arcát pedig
balkezeének mutatóujjára bil-
lentve és unokáiban gyönyör-

ködve néha el is szunyókált. A karácsonyfa forgott, Párizs rétvűszinpadain a nők már egészen meztelenre vetkőztek, a kicsiny Hollandia vastag nyárs-polgárai távoli, óriás szigetvilágokról gyűjtötték az aranyat, Olaszország csak gyönyörű baritonját köszörülte s Berlinben a rendőrök is úgy tartották illendőnek, hogy homoszexuálisok legyenek. Ebbe az Európába volt szilárdan beleépítve az Osztrák-Magyar Monarchia és ebbe a monarchiába volt beleépítve a hemlicei kastély, nem mint valami magyar különlegesség, hanem mint az európai uralkodó osztály szövettani metszete, mert a félig osztrák főúri rend vére már régen olasz, német, spanyol, lengyel vagy angol arisztokraták, svéd, görög nagyiparosok, vagy levantei nábobok vérével keveredett. A hemlicei kastélyban egyszerre lehetett hallani a bécsi kiejtésű német szót, a francia, angol mondatokat és a dunántúli magyar tájszólást. A bútorok Párizsból jöttek s minden sarokban fel lehetett fedezni az angol ipar remekeit. Miss Wenlock egyszer a klozetcsészébe dugta a fejét, mert a csésze aljában csak így tudta elolvasni a sötétkék védjegyen, hogy „New real sanitas fayence“ és hogy „Manufactured in Oxford“, amely felfedezés angol szívét érthetően megdobogtatta, de később e helyiségben

üldögélve, gyakran elgondolkozott rajta, helyes volt-e az udvari szállító angol iparostól e csésze belsejébe helyezni a díszes címert tartó két brit oroszlánt s ezáltal a világalalom e szent jelképét naponta többször kitenni az anyagcsere durva és túlságosan közvetlen érintésének, bár az is igaz, hogy a méltatlan helyre került címerbe az eredeti jelmondat is bele volt égetve: Honi soit qui mal y pense, szegyen arra, aki erről rosszat gondol.

A nagyvilág e külső állapota természetesen semmiféle élettani hatással nem volt az újszülött leánykára, de a nevezetes évszám mellett mégsem lehet szó nélkül elmenni, mert ez volt a magyar főúri rend fénykorának deledő pontja, ahonnan kezdetben lágy ívben, majd egy rövid emberöltő mulva, 1919-ben hatalmas bukfencet vetve, aztán mindig meredekebb szögben tűnt el annak az Európának szakadékaiban, amely számukra három császári és négy királyi trón fényével lett sötétebb az első világháború után.

AMIKOR Birkássy doktor, akinek körszakálla azóta hófehér lett, jelentette a szülés szerencsés kimenetelét, Dukay István homloka ráncba ugrott. Fiút szeretett volna. A hitbizomány nem maradhat fiúörökös

nélkül, a másféléves Reréról pedig már tudták, hogy nem jöhet számításba. Most tehát előlről kellett kezdenie a nemzés fárasztó és nehéz munkáját, egy olyan asszony mellett, akinek nehéz illatszerreit utálta s akinek a legvastagabb pehelypaplanok alatt is jéghideg a lába. A világ pedig, különösen Bécs és Párizs, ahol állandó házakat tartott, tele volt a színpadok forró csillagával, mindenféle rangú és rendű nőekkel, akik versenyezve keresték a kegyét a harmincéves dúsgazdag magyar főúrnak, akinek törökös férfiszépsége és elragadó egyénisége ezekben az években annyira fogalom volt, hogy a párizsi vicclapokban is megjelent néha a karikatúrája: „le charme comte Dupi“.

Krisztina mint gyermek nem volt szép, mert a gyermeki szépség egyetlen anyaga az egészség. Őt pedig születésétől kezdve bélhurutok, mandulagyulladások, szamárköhögések, de különösen makacs bőrgyulladások gyötörték. Gyermekéveit úgyszólván szakadatlanul ágyban töltötte. Finom bőre olyan élettelenül fakó volt, mint a havasi gyopár. Az ilyen gyermekek magányos és szomorkás tekintetében mindig van valami, ami a bosszúra gondol, néha sötét, néha vidám bosszúra az emberek, az élet, az ágy, a párnák, az orvoságos üvegek és az erősszagú kenőcsök el-

len. Krisztinának nagy, érzékeny, kék szeme volt, amelyet az anyjától örökölt, éppen úgy, mint könnyű csontszerkezetét, amely már gyermekkorában tökéletes arányokat árult el. Tizenhárom éves korában kissé idő előtt jelentkezett nála a hószám s ettől az időtől kezdve úgy eldobta betegségeit, mint a kígyó a régi bőrét. Most már naphosszat a parkban lehetett látni a hosszú-lábú és valószínűtlenül vékonyderekű konteszt, nagy magasságokba dobálva a diaboló csigáját, mert 1910 körül ez volt a divat s e játékszenvedély oly erővel sepert végig a semmittevő világon, hogy idős dámák nyilvános kertekben, nagytekintélyű, potrohos államférfiak pedig szobájukba zárkózva táncoltatták a két pálca végére kötött fonálon ennek az ördögi kis szerszámnak pergését.

Krisztina ezekben az években igen sok codliver oilt szedett, amit Magyarországon csukamájolajnak hívtak s ami az akkori években vidéki tekintetes urak gyermekei számára is szinte kötelező volt, mint a hímlőoltás, mert a fehér emberek világa ilyen émelyítő emulziókkal igyekezett talpraállni abból a gyengeségből, amelynek okaival és következményeivel távolról sem volt tisztában.

Krisztina ekkor már kitűnően beszélt németül, angolul, fran-

ciául, mindenesetre sokkal jobban, mint magyarul. Barbier Jacqueline kisasszony már ötödik éve volt mellette és Miss Wenlockot követte a nyelvoktatás és gyermeknevelés feladatában. Ezek az angol és francia guvernánsok, mint az elnyűhetetlen bőrnadrágok vándoroltak egyik kastélyból a másikba, ha a gyerekek már kinőtték őket s esetleg többször is visszatértek ugyanabba a házba, ha ott időközben friss csemeték nőttek fel. A mademoiselle magas, csontos, negyven év körüli hölgy volt, léncseszínű, hosszú szoknyában járt, ingblúzain férfias kézelőkkel és magas, kemény duplagallérral. Koromfekete haját elől vendéghaj tette még gazdagabbá, amit reggelenként soha nem talált meg s alig tudta néha megmenteni a takarító inasok partvisai elől. Arca csontos és száraz volt, szürkés-kék fogaira két aranyfog hívta fel a figyelmet, amelyek úgy hatottak, mint aranybetűk egy márvány sírkövön. Ismerte a modern gyermeknevelés törvényeit, vérében lakott a francia nyelv dallama, amely mintha magas lépcsőkön futna fel a mondatok végéig s onnan aztán hirtelen a karfán csúszna vissza, naponta felfalt egy francia regényt, kotta nélkül zongorázta a „Faun délutánját” s Dupi gróf állítása szerint egész-szaga volt. Minden tekintetben

konzervatív elveket vallott, de a szobalányok megfigyelték, hogy a félreeső helyeken titokban elszív néha egy-egy cigarettát s azt is tudták róla, hogy viszonya van Johnson úrral, az angol istálló-mesterrel. Jacqueline anya és barátnő tudott lenni Krisztinához, de nevelési módszereiben nem ismert tréfát. Gyakran megtörtént, hogy Krisztinát, aki rövid fehér zoknikat viselt, belekergette a park csalános részeibe, hogy meztelen, fehér lábszárai és gyöngéd combjai megismerjék az élet sajtó, de múló fájdalmait. És didergő kezében percekig kellett tartania a levelibékát, bármennyire irtózott tőle. A legkisebb hibáért szigorúan büntette. Ilyenkor hordta Rere kavicseit, döglött bogarait s egyéb ajándékait a térdeplő kis Madonnához.

Krisztina megtanult teniszezni, zongorázni, úszni és lovagolni. Felnyújtott és kifeszített kis tenyeréből a lovak óvatosan szedték fel nagy, puha, nedves ajkaikkal a kockacukrot, általában a lovak barátjai voltak, mintha külön hálások lettek volna a pehelykönnyű teherért, ha rajtuk lovagolt, s Krisztina a francia kisasszony társaságában gyakran végignézte a fedezetés hatalmas nemi viharát is, anélkül, hogy az idegeibe fúvó sejtelmes borzongáson kívül pontosan tudta volna, miről van szó, mert a

mademoiselle, aki lehetőleg egyetlen ilyen alkalmat sem szalasztott el, érdeklődő kérdéseire értelmetlen és ideges válaszokat adott.

ASATNYA GYERMEKTESTET különösen az uszodában kezdett fejlődni, mintha a vízben ősi elemébe érkezett volna vissza s mintha sürgősen pótolni akarná a beteges évek mulasztásait, mint mikor a test több osztályt ismételt, de aztán sok mindenből egyszerre vizgázik. Az uszoda homok- és légfürdője életerővel telítette meg, érzékeny, fehér bőrét sötét aranyzöld pörkölte, mint a sápadtzöld kávészemet a tüzes serpenyő s mintegy a titkos és illatos olajokat is kicsalva az ifjú, de már fejlett leánytestből, amikor ez a fejlettség kicsit még óvatos, kissé még bizalmatlan és a keblek vonalaiban is titkolózik. Az uszodát tavaly építették, közvetlen a halastó partján, magas palánkkal elkerítve, szitált, fehér homokkal véve körül a tágas cementmedencét, melyet a patak táplált, mielőtt belépett a halastóba. A fürdőház a kínai pagoda volt, amely közvetlen a tó partján állott és kapualja csónakháznak szolgált. A patak nem volt őslakója a hatalmas kertnek. Még a múlt század harmincas éveiben ejtették foglyul az erdőkben és a bozótos dombok al-

ján, mint a settenkedő vadat; megfogták, leteperték, megköztették és mesterséges partok bilincseibe verve vezették keresztül a parkon, szinte pandúrkísérettel. Megszelídítették s ő lett a nagy halastó és később az uszoda emlője. De nem felejtette el, mit tettek vele, halkán sírdogált, nagy lapulevelekbe s a páfrányok zöld csipkekendőibe törölgetve örök könnyeit.

A fürdőház öltözőszobái viaszosvászonnal borított hencserekkel, tükrökkel, fésűkkel, szalmapapucsokkal, napszemüvegekkel voltak felszerelve s a bőrkötéses emlékkönyvben az aláírások betűi néhol fázósan dideregtek a hideg víztől.

Forró nyári napokon a kínai pagoda és a medence néha hangos volt a kastélyban nyaraló vendégseregtől, de ez csak ritkán történt meg, mert Dukay István és felesége a nyári hónapokat rendszeren Reichenauban töltötték, Bécs mellett, Dukayné villájában, ahová a francia szakácsot és a fontosabb személyzetet is magukkal vitték. Ilyenkor Hemlicén csak a gyerekek maradtak, Rere, Krisztina és a két kisebbik fiú, György és János, akik néhány évvel voltak fiatalabbak Krisztinánál. A fürdőház e nyári hónapokban a gyerekek eldorádjá volt és Fürdős Laci vezényszava messzire csattogott: e-egy!..., kettő!..., amint úszni

tanította a gyerekeket, egy nagy rúd végére kötött kötélhálót kötve őket a víz felszínén. Fürdős Laci, akinek igazi nevét senki sem tudta, arasznyi, napszitta fürdőnadrágban teljesített szolgálatot és az úszóleckeiken kívül az ő hivatása volt villámgyors mozdulatokkal szalmapapucsot dugni a vízből kilépők lábára, nagy bolyhos lepedőket dobni testükre és szakszerű mozdulatokkal szárazra tapogatni őket. Természetesen csak a férfiakat. Fürdős Laci a faluból került a fürdőházba és állítólag azért esett rá a választás, mert kínai vágású szeme volt, amely jól illett a pagodához. Eredetileg a cipészi pályára lépett, de ezt kezdetben sem folytatta. A téli hónapokban a citerájából élt, ő volt a lakodalmak, tengerihántások és tollfosztókák tücske. E minőségében, hóna alatt a magafaragta citerával a havas országutakon messzi vidékekre elkalandozott, de késő tavasszal mindig megjelent a fürdőházban, mint a vándormadár. A zenélés másféle módjaihoz is értett. A nyelve hegyére tett fűzfalevéllal utánozni tudta a fülemilét és a két hüvelykujja közé szorított fűszálon lágy okarina-hangokat csalt ki összezárt tenyeréből. Ez a tizennyolc éves parasztfiú bátran elmehetett volna a Húsvét-szigetekre bennszülöttnek. Izmokkal tömött rugalmas

teste majdnem olyan fekete volt, mint az úszógatyája. Ha nem volt dölga, keresztbe tett lábbal üldögélt a medence szélén s csak akkor mozdult meg, ha villámgyors, majomszerű mozdulattal csapta agyon a háta közepére szállt legyet. És néha, hogy a hőséget lerázza magáról, gyönyörű fejessel csobbant bele a medence kék vizébe s mint a fóka surrant tova a víz alján. Nyáron, amikor csak bőrét és izmait viselte ruha helyett, ragyogó szép vadállat volt, télen pedig, amikor condraiba öltözött, rendes süsterlegény lett belőle.

A GYERMEKEK fürdőzési ideje az ebéd előtti órákban zajlott le. De Krisztina nem szerette a kicsinyek éles sikongását. Mintha bőre is érzékeny lett volna a durva hangok iránt. Reggel fürdött, mikor a napfény még sárga, az árnyékok pedig hosszúak és feketék. És délután; egészen alkonyatig, mikor a csönd époló puha, mint a szél, a homok és a víz. Mademoiselle Jacqueline, aki sohasem fürdött mások előtt s aki mindenkire azt a benyomást tette, hogy lencseszínű szoknyáját és kemény kélőjét éjszaka sem veti le, árnyékos helyre húzódva olvasta sárgafedelű regényeit. Krisztina ilyenkor szemét lehunyva, szétárt karral feküdt a homok selymében, mint valami súlytalan

aranykereszt. Öt óra tájban Jacqueline kisasszony már nyugtalanul pillantgatott az órájára, mert féltékeny volt Johnson úrra. Majd később látszólag nyugodt helyzetéből szélviharként emelkedett fel a lencseszínű szoknya és „Je viens tout de suite!” felkiáltással ellebegett. Az ilyen „mindjárt jövök“-ből rendszeren hosszú órák lettek.

Hogy ezalatt Fördös Laci és a tizennégy éves Krisztina között mi történt, hogyan történt, azt csak a platánfákról leereszkedő koravén falevelek tudnák megmondani, amelyek mintha kíváncsiságból szálltak volna alá nesztelenül a mozdulatlan víztükörré és a meleg homokra. És a sárgarigók, amelyek édes, kaján fuvolfafütytel lágy ívben röppentek át a fürdőház felett. És a fák, amelyek ezekben a piros-lila augusztusi alkonyatokban szelszomjásan néztek le a magasból.

Mademoiselle Jacqueline a következő hónapokat félőrülten töltötte, mert az istállómaster szakított vele. Érthető tehát, hogy csak novemberben vette észre, hogy a gondjaira bízott gyermekleány már három hónap óta téherben van. Gyenge kis vállánál megragadva kezdte vallatni Krisztinát, aki csodálkozástól tágranyílt szemmel fogadta ezt a kétségbeesett felindulást és ártatlan hangon számolt be mindenről, hogy Fördös Lacival hogyan játszottak. Jacqueline kis-

asszony első őrjöngésében először a faluba rohant, hogy megkeresse a fiút, de Fördös Laci ekkor már régen citerájával együtt mintha a föld nyelte volna el.

Éjfél felé vergődött haza a faluból s úgy, ahogy volt, csatakosan, sárosan rontott be Dukayné budoárjába. A hercegnő még ébren volt. Egy kékernyős selyemlámpa fénye alatt pasziانشozott. Mikor Jacqueline kezét tördelve, sírva és hápogva közölte vele a szerencsétlenséget, fehér arcát egy pillanatra bíbor hullám öntötte el, fényérzékeny kék szemében megvillant valami s teste előrehajolva megfeszült a karoszékben, miközben keze öntudatlan mozdulattal seperte el maga elől a kártyákat. De mindez csak egy pillanatig tartott. Aztán működni kezdett benne a Schäyenheim-Elkburg-ház fegyelme és fajtája jéghideg józansága és az a szomorú bölcsesség, amely Rere születése óta magányába, pasziانش-kártyái mellé, csontfedélű imakönyveibe, végnélküli miséibe és jótékonyági erőfeszítéseibe temette. Férje viselt dolgairól, kalandjairól és viszonyairól mindent tudott, nemcsak utógó kémei útján, de olvasni tudott az ellesett magános arkifejezésekben, egy-egy elgondolkozó, de erélyes fejbördörzsölésben, vagy amikor Dupi balkeze csonka mutatójával vakargatta egyre vastagodó bajusza tövét.

Tudott olvasni a némaságban és a mozdulatlanságban is s oly érzékenységgel fogta fel a levegőben úszó érzéseket, mint bizonyos növények a láthatatlan fénysugarakat. Finommá, okossá, éberré, alázatossá tette az a tudat, hogy ő Rerében mégis csak egy szörnyet szült s azzal, ami az ő testéből szakadt ki, bepiskította maga és a férje körül az életet s néha, mikor fegyelme, ajkára erőltetett kis hideg és állandó mosolya, büszke fejtartása, amely mintha mindig némi erőfeszítésbe került volna, ha mindez néha elhagyta, tekintete hasonlóná lett a kutyák tekintetéhez, melyek a sarokba ülve oly szomorúan tudnak nézni, ha már régen szobatiszták, de mégis megtörtént a baj. E tekintet a tehetetlenség szomorúsága, hogy nem tudják jóvátenni, kivinni, eltüntetni a szőnyegről a piszkot, a tekintet csupa bocsánatkérés és előre megadja magát a korbácnak. Az ő életében a korbács Dupi házonkívüli szerelmi élete volt. Az egész Rereügy valahogy így telepedett le benne a lélek legmélyén, ahol mindnyájan állatok vagyunk. De mindez kissé az istenek gögje is volt benne, mert Klementina hercegnő sohasem felejtette el, hogy ő mégis csak az Elsburg-ház magasságából szállt alá, amikor férjhez ment egy Dukayhoz s gyermekkorának emlékei úgy éltek benne, mint nagy, sejtelmes,

templomi falfesmények. Magyarország, Hemlice és az egész Dukay-rokonság bizonyos vonatkozásokban mégis csak barbár és alacsonyrendű volt, hiszen az Elsburgokban egy Hohenstauf s egy Barbarossa vére is folydogált s Ottó bácsi, aki most az elkhardi várkastélyt lakja, amely Trausnitz várával egyidőben Második Frigyes császár alatt épült a tizenharmadik században s amely gótikus, mozaikos ablakaival magas és meredek sziklafalról néz le a Drau sötétkék habjaira, igen, Ottó bácsi még ma is úgy terített, hogy az ebédlőasztalnak csak az ablakok felőli részén állnak a tornyos székek és a tálat hordó szolgálkak mindenki szemben ül, mint a középkori képeken, amely az étkezést és a társalgást kissé merevvé teszi ugyan, de gyönyörű, füstszínű hagyományokat őriz, mint az ónémet székek faragása s ha vendég érkezik, a felvonóhid rozsdás, nagy vasláncái még mindig sokáig és súlyosan csikorognak és zörögnek.

VANNAK EMBEREK, akiket az ilyen helyzet keserűvé és gonosszá tesz. Őt bölcsen alázatossá és alázatosan gögössé tette. Kifelé mindez úgy szűrődött ki belőle, hogy mások szemében ő volt a „jó Menti”. „Mit csinál a jó Menti?” „Was macht die gute Menti?” kérdezték Dupit a Nemzeti Casinóban

és a Jockey-klubban lágy hangon az elvetemült házasságtörő cinkosok. De azért mindenki szerette, mert ez a szeretet kényelmes volt és nem került semmibe. Szerette a személyzet is, elfogódott tisztelettel, mint a két lábon járó szentképet. Ő volt a cseléd-szobákban is a „jó Menti grófné, die gute Gräfin Menti“, mert ezekben a házakban az volt a szokás, hogy az asszony mindig a férje rangját viselte, bárha hercegnőnek született. Különös is lett volna, ha egy Dukayné főtisztviselő hercegnőnek szólít az inas, ugyanakkor a ház urát csak méltóságos gróf úrnak. Ez kétségtelenül egy magasabb élet-szemlélet eredménye volt, ahogy ezt természetesnek vették. Bezzeg gentryéknél, vagy ügyvédéknél, ha a férfi egy elszegényedett katona-bárónőt vett feleségül, a személyzetnek olyan hangosan kellett kiáltoznia, hogy „a nagyságos úr nincs itthon, csak a méltóságos bárónő“, hogy lehetőleg a szomszédok is állandóan hallják.

Menti grófné, aki úgy kapta ezt a nevet, hogy szép Klementina nevét elől-hátul megnyesték, mint a dobermanok fülit-farkát, rosszul beszélt magyarul. Egy nyelvet rosszul beszélni különböző hatással jár s általában a szegényes és rosszul használt szókincs leleplezi a lelket, mint a szakadt fürdőruha a testet. Egy

nyelvet rosszul beszélni lehet felháborítóan, bosszantóan, ostobán és derűsen. Menti grófné a derűtkeltők közé tartozott. Élő modellje volt az akkoriban nagyon divatos francia filozófus, Henri Bergson elméletének, aki azt állította, hogy a humor semmi más, mint gépiesség. A grófné, aki egész lényével a vallás magasságában lebegett s a komornájával is olyan hangnemben érintkezett, mint egy bábórnok, ha idegeneket fogad, fenséges mondataiba a legnagyobb ártatlansággal szötte bele néha az asztalfőn ülve vagy a szalonban társalogva a legnagyobb dísznőségeket. Nincs az az agyafúrt kabarészerző, aki a szóbicsaklásoknak ilyen üde és villogó darabjait tudta volna termelni, mint Menti grófné, mert az ő műveit az öntudatlanság himpóra díszítette. Igen, ezek művek voltak, mert műveket alkotni nemcsak époszokban lehet, hanem egyetlen félreecsúszott szóban is. E műfajban Menti grófné hatalmas és olykor halhatatlan műveket alkotott. Súlyosbította a helyzetet, hogy Menti grófné a nyilvánosság előtt is szeretett beszédek tartani, mintha óvatos és kissé raccsoló mondatainak lágy és előkelő zenéjében ő maga is gyönyörködött volna. Beszédeit, melyeket mint a Katolikus Nőegylet elnöknője tartott, Lojzi úr, a házikáplán írta s a beszé-

deket a grófné lornyetjén keresztül olvasta föl. Mindez azonban nem sokat segített, mert a szöbicsaklások apró és vidám kis ördögeit e verébfej nagyságú, kalligrafált betűk sem tudták megkötözni. A nőegylet nagygyűlésén például beszédének vezető szavai így hangzottak eredetiben: Üdvözlöm a püspök úr ömértóságát és az összes megjelent kanonokokat. Ehelyett Menti grófné az emelvény közepén állva, mint valóban fejedelmi jelenség, átszellemült arccal így szólott: „Üdvözlöm a püspök úr ömértóságát és az összes megjelent kanokat“. Maga a püspök úr is véresre harapdálta az ajkát, a komoly kanonokok terjedelmes pocakja pedig az egészségügyiülés alatt titokban állandóan rengett s arcuk kifejezése az erőfeszítéstől olyan volt, mintha sírtak volna.

AMIKOR MADEMOISELLE Jacqueline elhápogta Krisztina esetét, a jó Menti grófné első mozdulata és szemvillanása az volt, hogy felpattan és a tíz körmével tépi szét ezt a rongy francia bestiót. De mindez csak pillanatokig tartott, és az anyai indulat lángjának lökése volt benne. Aztán arcából és fülkagylójából eltűnt a piros vérhullám, oly gyorsan és észrevehetően, ahogy csak a polipok tudják testük színét ismét krétafe-

hérre változtatni. S a csöndben, ami idegrendszerében és agyában beállott, gyorsan működni kezdett a hideg gondolatok kapcsolása. Mindjárt arra gondolt, hogy a felelősség elsősorban nem ezt az idegen, fizetett cselédet, hanem őt, az anyát terheli. Miért nem szerette Krisztinát? Talán, mert gyermekkorában sokat betegeskedett. És talán mert fiút szeretett volna. Fiút, fiút, egészséges, keményhúsú fiút, aki olyan nehéz, ha megemelik, mint a só és pirospozsgás, vad kis jószág, mint a parasztgyerekek, vagy Hortense kisliai! Egy ilyen fiút, védekezésnek, bizonyítéknak Rere után. Második gondolatával felfogta a katasztrófa teljes mértékét, mert a mademoiselle szavai-ból kivette, hogy orvosi beavatkozással már nem lehet segíteni. Ugyanakkor eldöntötte, hogy Jacqueline-t nem fogja kidobni, sőt egész életére magához lancolja. Ha kidobja, másnap az egész Magyarország tudomást szerez a dologról. Emberek megnyerésére és elnémitására legjobb eszköz a közös büntudat.

— Ki tud még a dologról?

— Senki — lihegte a mademoiselle és eltorzult arccal kis batiszt zsebkendőjét tépdeste, de azért óvatosan, hogy el ne szakadjon.

Menti grófné csendesen bólintott. Tervei világosan, határozottan és gyorsan születtek meg.

Férjének azt fogja mondani, hogy a gyermeknek hosszabb levegőváltásra van szüksége. Elviszi Svájcba, vagy a francia hegyekbe egy kis faluba. De ezeket a terveket egyelőre még nem közölte Jacqueline-nel. Csak hátrahajolva ült a nagy selyem karosszékekben, szétszórt francia kártyái között méltóságosan és tragikusan, de még sem színpadiasan, arcán a gondolatok belső feszültségével. Hosszú idő múlva Jacqueline-ra pillantott és suttogva csak ennyit mondott:

— Holnap majd beszélünk a dologról.

Hangjában barátság és biztatlanság volt. Jacqueline könnyezett.

— Szegény Krisztina — szólalt meg a csendben a grófné.

Jacqueline kitárta két hosszú karját és olyan hangon mondta, mintha verset szavalt volna:

— Egy virág kinyílt és bibéje elfogadta a légkör porzóját!

... l'étamine d'atmosphère!

Ezt igazán nem lehetett szebben mondani. E szavak pompája illet ehhez a környezethez. Made-moiselle Jacqueline e pillanatban meg volt elégedve önmagával. A grófné hidegen bólintott, a kihallgatás véget ért s a lenicseszínű szoknya kisuhogott a szobából.

A grófné másnap Pestre utazott s a déli órákban magához kérte a Septemvir-utcai palo-

tába a belügyminisztert. Ezen senki sem csodálkozhatik, aki az akkori Magyarországon ismerte a Dukay-név varázsát. Ha a család valamelyik tagja akart valamit valamelyik minisztertől: magához kérte a minisztert. Ez igazán természetes volt. Menti grófné előadta a miniszternek, hogy egy falubeli leánykát, akinek semmirekellő apját különböző bűncselekmények miatt bebörtönözték, külföldön akarja elhelyezni, nehogy a leány később az apa bűne miatt ne tudjon férjhez menni. Szükség volna tehát a tizennégy éves leány részére új névre, útlevele és iratokra. A miniszter megértően bólintott. Természetesnek találta a kérést, mert tudta, hogy a grófné mindenféle patronage-ok elnöknője. Csodálta a lelki nagyságot s egyben örült is, hogy ilyen olcsón szabadult meg a látogatástól.

Egy hét múlva Menti grófné már vonaton ült Krisztinával és Jacqueline-nal. Úgy határozott, hogyha a gyermek megszületik, valahol külföldön gyermekotthonba fogja adni, Krisztina pedig visszatér a szülői házhoz, büntetés nélkül és gyógyultan, mint aki egy vakbéloperáción vagy valamely balesetből származó műtéten esett át. A sors azonban úgy döntött, hogy a gyermek holtan jött a világra, ami lényegesen enyhítette a nagy megpróbáltatásokat.

Ennek az évnek a nyarát Dukayné, Jacqueline és Krisztina Reichenauban töltötték. Krisztina mindennapos vendége volt a tenispályának, ahol megismerkedett egy fiatal dragonyoskapitánnyal, aki vékony bajuszát hosszúra növesztve viselte. Krisztina a nevét sem tudta a fiatal tisztnek, akivel már harmadik napja dublózott s akivel már nemcsak labdákat, de röppenő, nevető kis szemvillantásokat is váltott. Csak akkor érdeklődött a tisztecske neve után, amikor a kapitány úr az öltözőben hirtelen megragadta, magához fordította és szájoncsókolta. És utána hangosan felnevetett, amiből nem lehetett tudni, hogy a csók egy gyermeknek szólt-e, vagy már a nőnek. De ezekután Krisztina már illőnek tartotta, hogy érdeklődjék a fiatal, hosszúbajuszu dragonyostiszt neve után. Legnagyobb meglepetésére arról értesült, hogy szerelme egy valószínűs főherceg.

Sajnos, a következő napon a főherceg már nem jelent meg a tenispályán, bizonyára másnemű elfoglaltságai miatt, amikről Krisztinának sejtelve sem volt. Szeptemberben visszament Hemlicére és októberben bejárta a világsajtót, hogy első nagy szerelme hűtlenül cserbenhagyta, mert feleségül vette Zita bourboni hercegnőt. Krisztina, aki ekkor tizenöt éves volt, úgy hordta szívében a reichenau

emléket, mint a borszesz lángját. A csalódás, a néma és büszke szenvedés jutott neki osz tályrészül.

GYÖRGY. Született 1898-ban Nizzában, a Park Hotel egyik szobájában, mert a grófné gyengélkedett és ezt a telet a Riviérán töltötte. A gyermek, kilépve pólyáiból és pelenkáiból, csakhamar elárulta, hogy testi és lelki alkatát apai nagymanyjától, tehát a kihalt Zoskayágból örökölte. Rövidnyakú, vastag, tömött fiúcska lett belőle, pirosképű, mohószemű kis betyár, aki sem szüleihez, sem testvéreihez nem hasonlított. Apja, valahányszor elment mellette, felkapta a földről és néhányszor a plafonig dobálta. A család és a személyzet a trónörököst tisztelte benne, mert ő volt a hitbizományi vagyon várománysosa.

Tízéves korában a nevelőjével s Helmut nevű barátjával az egyik erdőbirtokra mentek nyaralni, mert ebben az évben az egész kastélyt iparosok lepték el, akik fürdőszobákat építettek, festettek és tapétáztak.

Helmut valami távoli osztrák atyafiság révén került hozzájuk a szünidőben. Két évvel volt idősebb Györgynél, kissé nyúlzájú és csorbafogú fiú, akinek elől két fogát verekedés közben valami kemény tárggyal kiütötték. Helmut erről a dologról nem szere-

tett beszélni. De csorba fogain keresztül állandóan füttyörészett, szórakozottan és önfeledten, minden melódia nélkül, ami inkább kellemetlen sípolásnak hangzott, kamaszosan lóbálva ezt a hangot, mint egy sétabotot, amit kárpótlásul kapott kitört fogaiért. Rosszképzű, szeplős kölyök volt, egy eladósodott katonatiszt fia, akit a 7-es dragonyosok kaszárnyájában keményöklű őrmesterek neveltek. Izmos, vakmerő fickó, akit Bökönyi, az erdőőr ásóval kergetett meg, mert meg akart erőszakolni egy libapásztorleánykát. Ha utóleri, ketté is hasítja, de Helmutot, ha egyszer elkezdett szaladni, nem lehetett utóléri. György olyanféle tiszteletet, örömet, izgalmat és borzongást értett Helmut iránt, mintha a szünidőre egy farkaskölyköt, vagy egy jól kifejlett medvebocot kapott volna ajándékba, amire titokban mindig vágyott. Helmut egyszer megharapta Györgyöt a nyakán, az pedig többször előfordult, hogy György feldagadt szájjal, vagy szeme alatt kék folttal fejezett be bizonyos nézeteltéréseket. A nevelő úr a két fiúval a vadászházban telepedett le, kiszolgálásról és ételmezésükről az erdész családja gondoskodott. A nevelő úr harmadéves bölcsészettanhallgató volt, szemüveges, halk, légies alak, aki mielőtt a szobájába lépett, először mutatójával óvatosan megérintette a kilincset, mert

számítani kellett rá, hogy a kilincs mézzel van bekenve, esetleg áttüzesítették, ha pedig az ajtó kissé nyitva volt, hirtelen berúgta maga előtt s aztán hátraugrott, nehogy esetleg felülről a vízzel telt bögre a fejére esék. A nevelő úr állandóan fuszekliban aludt, mert megtörtént, hogy mély álmában lábujjai közé papírszeleteket tettek és meggyújtották, az úgynevezett csillagrúgás céljából. Étkezés alatt mindig vigyáznia kellett a porcukorra, amely rendszeren sóval volt kicserélve. Így aztán az állandó védekezésben nevelői erőfeszítése teljesen ki is merült s örült, ha a fiúk elviháztottak mellőle s egyedül maradhatott, bár ilyenkor is akadt elég dolga, mert Helmut néha nem sajnált egy fél éjszakát rászanni arra, hogy a nevelő úr ruhájának összes zsebeit bevarrja. A nevelő úr mindezen bölcsen mosolygott s azzal bosszulta meg magát, hogy egyáltalában nem törődött a fiúkkal. Koldusszegény egyetemi hallgató volt, nem is olyan régen még ágyrajáró, aki most fenéig élvezte a fenyőerdőre nyíló szobájának nyugalalmát, a friss, tiszta ágyneműt, a remek kosztot és koffernyi forrásmunkát hozva magával, ezt a nyaralást kitünő alkalomnak találta arra, hogy megírja az Anjouk korában játszódó első regényét. A nevelő úr egyébként néhány

év múlva mint a magyar irodalom új csillaga jelentkezett.

AKÉT FIÚ reggeltől estig egy szál úszónadrágban csatangolt az erdőkben és a folyóparton. Helmut úgy úszott, mint a vidra. Egyszer rákászás közben, amikor a víz alatt nyitott szemmel tapogatta a medret és a sziklás partfalat, egy vízalatti csatornára bukkant. Visszahátrált a fekete lyukból, felbukott a felszínre, erős tüdejét teleszívta levegővel és még egyszer nekivágott a vakmerő, vízalatti felderítő útnak. Pár méter után érezte, hogy a csatorna kiszélesedik s ekkor felemelkedett a felszínre. Zugó sötétség fogadta, fülledt, nehéz levegő. Tisztában volt vele, hogy egy barlangtóba került, amely mértényire a víz színe alatt van összeköttetésben a folyóval. A barlang méretéről nem lehetett fogalma, mert vaksötét volt, csak az a titokzatos zúgás és csobogás hallatszott. A barlang a sziklafal repedésein valószínűleg lélekzett is, mert levegője elég volt a tüdőnek. Helmut a felfedezés izgalomával úszott vissza a folyóba. A halálra rémült Györgynek, aki látta a víz alá bukni Helmutot és már azt hitte, hogy megfulladt, lihegő mellel magyarázta el vízalatti útja eredményét. A két fiú amúgy csuronvizesen hazatrappolt a vadászházba és egy villany zseblámpá-

val tértek vissza, amit Helmut gondosan és vízmentesen viaszosvászon fürdősapkájába csomagolt. Aztán még egyszer beúszott a víz alatt a barlangba. György nem merte követni. Az izgalomtól fogvacogva várta a hős felfedező visszatértét. Ez alatt Helmut odabent körülvilágította a barlangot. Hatalmas üreg volt, kisebb parasztház is belefért volna. Magas, cseppköves mennyezetének zeg-zugait a zseblámpa gyenge fénye nem tudta átjárni. Onnan a magasból sebesült, tört lábú vízesés sántikált le a szabálytalan kőlépcsőkön, szinte botra támaszkodva és panaszos hangon nyöszörögve, mint valami vén anyóka, fekete ruháján a habok fehér csipkefodraival s a képzeletre úgy hatott, mint az életfogytiglani börtönbe zárt örökélet.

Helmut visszatért és elmondta, hogy mit látott. A barlang méretét eltúlozta és csodálatos állatszobrokról beszélt, amelyek esetleg aranyból vannak. Az egész barlangra bejelentette tulajdonjogát. György ez ellen hevesen tiltakozott, azzal érvelve, hogy a birtok az ő apjáé. Helmut erre úgy mellbevágta, hogy György kiesett a csónakból és a folyó erős sodra már vinni kezdte. Erre utánaúszott és kihúzta a partra. A parton tovább folytatták a tulajdonjogi vitát és végül is abban egyeztek meg, hogy közösen birtokba veszik a barlan-

got. György még mindig nem tudta rászánni magát a felfedező útra, annyira borzalmasnak találta, hogy lebukjék a víz alá és odalent eltűnjék egy fekete sziklalyukban.

— Három tempó az egész és már odabent vagy és feljöhetsz a levegőre...

György nem felelt, csak a foga vacogott. De már megejtette a kínzó vágy a barlang után s a vízbefúlásnál is jobban kezdett félni attól, hogy Helmut a végén egyedül veszi birtokába a barlangot. Hosszas tanácskozás után abban állapodtak meg, hogy Helmut egy hosszabb kötéllal előre megy s a kötél másik vége György derekára lesz kötve, hogyha a félelemtől mégis eszméletét veszti, Helmut kihúzza a halál-barlangból. György már ekkor is az alapos meggondolások embere volt.

Az expedíció gondos előkészületei után Helmut a kötéllal és a villanylámpával eltűnt a víz alatt és a kötél rándítása nemsokára megadta a jelt, hogy György indulhat. A kisfiú olyan arccal tűnt el a vízben, mint aki a koporsóba hanyatlik. A bejutás minden baj nélkül sikerült. Helmut vigyorogva állt a tó partján, amikor Györgyöt kihúzta a fekete vízből. A fiú mellkasa sokáig vadul zihált, inkább a félelemtől és borzalomtól, mint a fáradtságtól. A földre állított zseblámpa különös, szagatott,

sárga fényvel töltötte meg a barlang belsejét. Ebben a világításban a csorbafogú Helmut szótlan és öntelt vigyorgása valóban ördögi volt. György még mindig ziháló mellel nézett körül és közel volt a síráshoz.

A két fiú néhány perc mulva további felfedező útra indult, amennyiben ez egyáltalán lehetséges volt az aránylag kis területen. A tavat néhol padkaszerűen övezte a szikla, elsőrendű kikötőt szolgáltatva, de máshol csak a nedves, feketén csillogó és befelé dülő fal határolta.

Negyedóra telhetett így el, mikor a zseblámpa egyszerre felmondta a szolgálatot. A sok úsztatás közben vizet kaphatott, vagy talán egyszerűen éppen most merült ki az elem. György legnagyobb rémületére ciklopszszemében a sárga fény halvány vörösre tompult, aztán összezsugorodott és végleg kialudt.

— Ne félj semmit — dünyögte Helmut, aki érezte, hogy György jéghideg keze szinte a karjába harap. De ő maga is borzongott, mert a sötétség irtózatossá volt, más és sűrűbb, mint a földi sötétség. S egyszerre mint ha a levegő is elfogyott volna. Azonkívül Helmut most egyáltalán nem tudta, merre van a kijárat.

— A kötél a derekadon van? Állj be te is a vízbe!... — kiabálta túl a vízesés zaját.

Majdnem a mellükig ért a víz.

— Előre megyek — mondta Helmut és csobbanva merült el a vízben, megkeresni a kijáratot. Nemsokára ismét felszínre jött, prüszkölve, mint egy rozmár.

— Megvan! — kiáltotta s a hangja különösen visszhangzott a cseppkövek orgonasípjairól.

— Vigyázz, indulok!

De György hiába várta a kötél rándításának jeladását. Halálos rémületében már azt hitte, hogy barátját egyszerűen elnyelte valami óriás vízi szörnyeteg, amely ebben a földalatti fekete tóban lakik. Helmut nemsokára felbukkant mellette.

— Nem ez az! — lihegte később, amikor már megtudott szólalni. Aztán sokáig ziháltatta kimerült tüdejét. György hangosan sírni kezdett.

— Ne bögj! — üvöltötte Helmut és öklével fejbe akarta vágni Györgyöt, de a sötétben csak a vállát találta el. E mozdulattal a rémület kísértete ellen védekezett, amely már őt is hatalmába kezdte keríteni. A csatorna, amelyet a kijáratnak hitt, csak zsákszerű sziklaüreg volt a víz alatt. Most arra gondolt, hogy több ilyen csatorna lehet a tó szintje alatt, amelyek esetleg a hegy belsejébe vezetnek s áhonnán aztán, ha mélyebben beúszik és elfárad, nincs visszavonulás.

Körüljárta a tavat, lábával tapogatva a víz alatt a falat.

— Vigyázz, indulok! — kiáltotta, amikor újra talált egy lyukat. Újabb csobbanás hallatszott s György nemsokára ismét érezte a kötél hívó rándítását. Az utat visszafelé félig eszméletlenül tette meg, Amikor odakint a felszínre jutott, Helmut már a csónakban ült s miközben a kötéllel úgy húzta magához, mint valami élettelen testet, jókedvűen vigyorgott, bár az ő arca is zöld volt. Odakint valószínűleg hatott minden: a napfény, a levegő íze, a szélben zizegő fűzfalombok s az irtózatosan magas és messzi égbolt. A fiúk néhány percig némán itták magukba az élet hatalmas csodáját, amely mindig szívdobogtató csodának hat, ha néhány percig úgy éreztük, hogy végleg elvesztettük. Didergő testüket a déli nap sütötte, láthatatlan forró súlyokat rakva rájuk.

— Ide figyelj! — szólalt meg végre Helmut. A sziklafalra mutatott: — Ezt a részt itt, mintegy másfél méter magasságban keresztül fogjuk vésni, hogy csónakkal is be lehessen jutni a barlangba. A bejáratot kövekkel falazzuk be és elmaszkírozzuk, hogy más ne vehesse észre...

Annyira megörült a saját műszaki ötletének, hogy váratlan fordulattal önfertőzni kezdett.

Később az éhség hazavitte őket.

— A bejáraton — szótte to-

vább útközben gondolatait Helmut, — szellőzőlyukat hagyunk, amely világítani is fog odabent.

Györgyöt ezek az ötletek hihetetlenül felvillanyozták. Úgy pillantott fel Helmutra, mint valami földi istenre.

A NEVELŐ ÚRNAK feltűnt, hogy a két fiú aznap délután otthon maradt. Roszszat sejtve, védekező és megfigyelő állásba helyezkedett. A kulcslyukon a szobájukba lépve azt állapította meg, hogy a fiúk írásokat fogalmaznak és közben suttogva vitatkoznak.

A kettős tulajdonjogot foglalták írásba, becsületszóval, esküszóval és asztal alatti kézfogással pecsételve meg az okmányt. Helmutnak messzemenő tervei voltak a barlanggal. Elhatározta, hogy bebútorozza, vastűzhelyet, főzőedényeket, vadászpuskát, faliórát is szerez bele, azonkívül egy nőt. Úgy gondolta, hogy ketőjüknek egy nő tökéletesen elég s ha mindez együtt lesz, végleg a barlangba költöznek, örökre búcsút intve a külső világnak, amelyben iskolai bizonyítványokkal, hajnyírással, kötelező kézmóssággal, templombajárással és egyéb szörnyűségekkel keserítik az emberi életet. Csak az életfenntartáshoz szükséges rablókalandok idején hagyják el a barlangot.

Másnap kora reggel már vésszékkel és kalapáccsokkal álltak a

sziklafal előtt. Pár óra mulva véresre törték a markukat, de az acélkemény andezit minden támadást visszautasított.

— Dinamitot kell szereznünk — állapította meg végül Helmut, fájós tenyerét tapogatva. Keserves munkájuknak mégis lett annyi haszna, hogy a barlang helyét a külső sziklafalon megjelölték.

A terv végleges megvalósítását a jövő évre halasztották, mert a szünidőből már csak néhány nap volt hátra.

A következő évben azonban Helmut már nem jelentkezett, mert időközben egy motorbicikli áldozata lett. Az ő esetében ezt nem úgy kell érteni, hogy a motorbicikli elgázolta. Nem, ővele ilyen soha nem történhetett volna meg. Egy családi jelenet után, mikor az apja felpofozta, ellopta a bátyja motorbiciklijét és százkilométeres tempóval zúgott neki a semmeringi műútnak, azzal a fogadalommal, hogy soha többé nem tér vissza a szülői házba. Fogadalmát be is váltotta, mert másnap egy fordulónál holtan találták a gép roncsai mellett.

Igy tehát György egyedüli tulajdonosa lett a barlang titkának, ekkor még nem is sejtve, hogy ez a barlang, valahol távol az időben, egy bozalmas korszak poklában, még nagy szerepet fog játszani az életében.

(Folytatjuk)